

Talouden tasapainottamisohjelman hyväksyminen

Kunnanhallitus 18.09.2023 § 225
895/02.00.01/2022

valmistelija: talous- ja henkilöstöjohtaja Eero Raittila, puh. 040 663 7306

Talousarviossa 2023 valtuusto asetti sitovaksi tavoitteeksi, että vuoden 2023 aikana laaditaan uskottava ja laajuudeltaan riittävä talouden tasapainottamisohjelma. Valtuusto päätti 5.12.2022 § 53 käynnistää talouden tasapainottamisohjelman laatimisen ja valtuutti kunnanhallituksen nimeämään työlle ohjausryhmän, jossa ovat edustettuna kaikki valtuustoryhmät.

Kunnanhallitus nimesi ohjausryhmän 16.1.2023 § 18. Ohjausryhmään nimettiin jäsen ja varajäsen jokaisesta valtuustoryhmästä ja lisäksi valtuuston ja kunnanhallituksen puheenjohtajat, talous- ja henkilöstöjohtaja, kunnanjohtaja sekä henkilöstön edustaja. Asiantuntija-apua työhön hankittiin Finnish Consulting Group Oy:lta.

Ohjausryhmä kokoontui aikavälillä 21.2.-25.8. seitsemän kertaa. Ohjausryhmän kokouksissa linjattiin valmistelun etenemistä ja valmistelusta viestinnän toteutusta sekä eri tahojen osallistamista valmisteluun. Valmistelutyöhön osallistettiin valtuutettuja ja viranhaltijoita haastattalujen muodossa. Lisäksi muodostettiin eri teemojen ympärille valmisteluryhmiä, joissa tarkennettiin haastatteluissa saatuja ideoita toteutuskelpoisiksi toimenpide-ehdotuksiksi. Henkilöstö sai jättää ehdotuksia tasapainottamistoimenpiteistä huhti-toukokuun aikana. Ohjausryhmä hyödynsi henkilöstöltä saatuja ehdotuksia tasapainottamisohjelman toimenpiteiden valmistelussa. Valtuusto käsitteli tasapainottamisohjelman valmistelua seminaarissa 31.3.

Ohjausryhmä asetti tasapainottamisohjelman tavoitteeksi, että vuonna 2027 kunnalla ei ole kertyneitä alijäämiä ja kunnan velkamäärä ei kasva vuoden 2023 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Työn alkaessa arvio kunnan talouden epätasapainosta oli 4-6 miljoonaa euroa vuotta kohden. Työn edetessä talouden tilannekuva heikkeni ja tasapainottamistarve kasvoi jopa 8-9 miljoonaan euroon. Tasapainottamisohjelma laatimista jatkettiin sovittuun kuuden miljoonan euron tasoon, minkä lisäksi kunnanhallitus asetti talousarviovalmisteluun oman sopeutustavoitteen vuodelle 2024.

Ohjausryhmä antoi esityksensä tasapainottamisohjelmaksi 25.8. Esitys sisältää 5,9 miljoonaa euroa toimintakatetta pysyvästi vahvistavia toimenpiteitä, jotka toimeenpantaisiin vuosien 2024-2026 aikana. Vuoteen 2027 mennessä esitettyjen toimenpiteiden kokonaisvaikutus olisi 16,7 miljoonaa euroa. Lisäksi ohjausryhmän esitys ohjaa investointitason madaltamiseen velkaantumisen pysäyttämiseksi.

Valtuusto käsitteli ohjausryhmän esitystä valtuustoseminaarissa 28.8. Kuntalaisilla ja henkilöstöllä on ollut mahdollisuus antaa kommentteja tasapainottamisohjelmasta verkkolomakkeella 12.9. asti. Kuntalaisten ja henkilöstön kommentit on koostettu oheismateriaaliksi päätöksentekoon. Henkilöstön edustajien kanssa on käyty tasapainottamisohjelman valmisteluun liittyvät yhteistoimintaneuvottelut 1.8.-12.9.

Tasapainottamisohjelmapäätös on luonteeltaan puitepäätös. Valtuusto ei siis sitovasti pääte yksittäisistä toimenpiteistä vaan hyväksyy toimenpidetkokonaisuuden, jonka yksittäiset keinot päätetään hallintosäännön mukaisin toimivaltuuksin erikseen tai osana kunkin vuoden talousarviota. Osasta toimenpiteistä on laadittu alustavat vaikutusten ennakoarvioinnit puitepäätöksen tekemistä varten. Laajemmat vaikutusarviot laaditaan tarpeen mukaan kunkin toimenpiteen päätöksentekoa varten erikseen. Joidenkin toimenpiteiden osalta ei vaikutuksia voida vielä arvioida luotettavasti, koska toimenpiteen sisältö ja toteutustapa on täsmentymätön.

Kuntien taloustilanne on heikentynyt tasapainottamisohjelman laatimisen aikana hyvinvointialueuudistuksen talousvaikutusten selvittyä täysimääräisesti ja yleisen taloustilanteen ja talousennusteiden heikennyttyä. Näyttää siltä, että kunnan alijäämäkertymä kasvaisi ilman tasapainottamistoimia 24-30 miljoonaan euroon vuoteen 2027 mennessä. Ohjausryhmän esittämä tasapainottamisohjelma kattaa tästä alijäämästä 17 miljoonaa euroa, mutta kunnan on lisäksi muilla toimenpiteillä katettava loput 7-13 miljoonaa euroa vuoteen 2027 mennessä.

Kunnanjohtaja esittää liitteenä olevaan ohjausryhmän talousarvioesitykseen seuraavat muutostarkennukset päätöksentekoon:

- 1) Lukion valinnaisten lyhyiden kielten opetuksesta luopumista koskeva toimenpide muutetaan koskemaan yleisesti lukion kurssitarjontaa, jota muokkaamalla toimeenpannaan vastaava sopeutustavoite. Sopeutus ei siis kohdistu nimenomaisesti tai ainoastaan lyhyiden kielten opetukseen. Toimenpiteen talousvaikutus on alkuperäisen tavoitteen mukaisesti 12.000 euroa.
- 2) Teknisten tukipalvelujen yhtiöittämiseen liittyvän toimenpiteen osalta tarkennetaan, että käynnistetään selvitys ja valmistelu, joka johtaa kunnan 100 % omistaman inhouse-yhtiön perustamiseen. Kumppanuutta inhouse-yhtiön kanssa seurataan ja mahdollisista muutoksista yhtiörakenteessa päätetään myöhemmin erikseen.

Tasapainottamisohjelman toteutumista ohjataan talousarvioissa määrärahojen osalta ja toteutumista seurataan tilinpäätöksissä. Valtuusto ottaa tarvittaessa kantaa tasapainottamisohjelman sisällöllisiin muutoksiin talousarviokäsittelyjen yhteydessä tulevina vuosina.

Liitteenä tasapainottamisen ohjausryhmän esitys tasapainottamisohjelmaksi.

Oheismateriaalina:

- kuntalaispalautteet tasapainottamisohjelmasta
- henkilöstöpalautteet tasapainottamisohjelmasta
- alustava vaikutusten ennakoarviointi eräistä toimenpiteistä
- sopeutuksen ohjeellinen jakautuminen toimenpiteille ja vuosille -taulukko

Esittelijä

Kunnanjohtaja Linda Leinonen

Päätösehdotus

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että se hyväksyy liitteenä olevan tasapainottamisohjelman kunnanjohtajan esittämillä tarkennuksilla.

Päätös

Keskustelun aikana kunnanjohtaja teki muutetun esityksen: Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että se hyväksyy liitteenä olevan tasapainottamisohjelman kunnanjohtajan esittämillä tarkennuksilla, sekä

tasapainottamisohjelmasta poistetaan maininta: "päiväaikaan tapahtuva nuorisotyö toteutetaan etsivien nuorisotyöntekijöiden toimesta."

Kunnanjohtajan muutettu esitys hyväksyttiin.